

Крамарчук Л.А.

студентка,

Науковий керівник: Сивак Л.М.

кандидат філологічних наук, викладач,

Фінансово-економічний коледж

Буковинського державного фінансово-економічного університету

МОВНИЙ «АНТИЕТИКЕТ» СУЧАСНОГО СТУДЕНТА

У даній статті розглянуто досить поширену проблему на сучасному етапі еволюції суспільства, а саме постановка мовлення молоді, «антиетикет» у вищих навчальних закладах та суспільстві.

Проаналізувати мовленнєві аспекти мовлення та знайти шлях вдосконалення культури мови сучасного студента та молоді загалом.

У «Словнику з етики» поняття «етикет» визначається як сукупність правил поведінки, що стосуються зовнішнього прояву ставлення до людей. А саме: поводження з оточуючими, форми звертання і вітань, поведінка в громадських місцях, манери і одяг.

І. Курочкіна трактує термін «етикет» як порядок поведінки, що сприяє створенню найкращих умов для спілкування людей різного походження, національної приналежності, соціального стану, освіти, різних поглядів, переконань, інтересів. Суть його – в умінні бути приємним для оточуючих, налаштування людей на спілкування з особою [8, с. 10].

У вузькому розумінні в понятті «етикет» також виділяють таку складову як «мовний етикет».

С.К. Богдан зазначає, що мовний етикет українців є унікальною, універсальною моделлю їх мовної діяльності. Знання цієї системи, а ще більше – повсякденна їх реалізація, гармонія знань і внутрішнього світу людини, без перебільшень, є своєрідним барометром духовної зрілості нації [3, с. 8].

Таким чином, мовний етикет – це правила мовної поведінки у спілкуванні, яка дозволяє встановити відповідні відносини між співрозмовниками, а саме підібрати потрібну тональність розмови при певній обстановці та самі вираження стосовно того чи іншого об'єкта обговорення.

Виклад основного матеріалу. Молодь ХХІ століття майже дійшла до межі в використанні усіх вмінь та властивостей простого спілкування. Лексика сучасного студента настільки наповнена жаргонами, русизмами, «словами-паразитами», нецензурною лексикою, що в деяких ситуаціях практично не можливо знайти спільної мови із ним. Ймовірність зустріти серед звичайних перехожих молоду людину, рівень володіння власною

мовою якої був хоча б на достатньому рівні, і вона чітко та лаконічно уміла висловлювати власні думки, досить важко.

Мовна культура фахівця утворюється під впливом певних чинників, ключовими з яких є фонетико-інтонаційна виразність, багатство словникового запасу, уміння використовувати різні способи поєднання слів у реченнях. Для кращого розуміння поняття «мовна культура», вчені-філологи виділяють такі основні принципи:

- правильність – дотримання мовних норм, що діють у мовній системі;
- послідовність – логічність та лаконічність думок;
- коректність та доцільність вживання термінів, фраз – залежить від повноти оцінки ситуації, інтересів, стану та настрою співрозмовника;
- чистота мови – відсутність у мовленні суржику та жаргонізмів;
- точність – чітке висловлення ідеї;
- доречність – вчасно висловлена думка;
- економність – уникнення повторень в лексиці та відхилень від теми;
- зв'язок з практичною діяльністю – набуття умінь та навичок самостійно виправляти мовну ситуацію і власні помилки;
- зорієнтованість на позитивні соціальні дії – спрямованість мовної культури на формування позитивного іміджу;
- безперервність – постійне розширення інформаційного, практичного обсягу знань мови, виховання потреби підвищувати мовний рівень протягом усього життя;
- людиноцентризм – підвищення мовної культури як необхідний засіб покращання спілкування, спрямований на особистість [11, с. 240].

Характерними особливостями сучасної лексики студента є студентський сленг, жаргон, іноземні слова і понижений рівень лексики. Студентський жаргон займає значне місце в лексиці. Він для студентів, в першу чергу, є способом виділитися серед іншого суспільства. Проте значна частина жаргонізмів – це змінені або скорочені офіційні найменування. Відповідно більшу частину студентського жаргону складають поняття, пов'язані з вивченими дисциплінами і навчанням загалом. Виокремлюють різні способи утворення, так званих, нових лексичних одиниць. У більшості випадків – це зміна значення нейтрального загальноживаного слова, яке викликається перенесенням найменування. Жаргон студентів можна визначити як особливу лексико-фразеологічну підсистему мови молоді. Відповідно вона відображає повний спектр інтересів студента як особистості, коло його суб'єктів контактування в межах навчального закладу та поза ними, а також виконує комунікативно-адаптаційну функцію.

Постійне вживання запозичених слів в первинному або зміненому вигляді є однією з характеристик лексики студента сучасності.

Сучасні студенти широко вживають у мові знижену та грубу лексику. Свідоме використання в своїй промові такої ненормативної лексики, студенти трактують як інтерпретацію особливих функцій даної групи: спосіб зняття професійної напруги, спосіб самовираження і виділення із загальної маси, спосіб зламати стереотип спілкування. Це відноситься і до основних завдань студентської молоді ХХІ століття.

Характерним для спілкування студентів є також велике відхилення від загальноприйнятих правил суспільства при веденні бесіди. Це проявляється, по-перше, в тому, що сучасні студенти постійно порушують мовні норми, експериментуючи з ними. До прикладу, вживають «головна біль» замість «головний біль» (ч.р.); «багато статтів написано, багато прочитано доповідів, бракує ще знаннів, література з різних галузів» замість «статей, доповідей, галузей, знань»; «слов'янів» замість «слов'ян» (у родовому відмінку множини); «рахає по пальцям», а треба «по пальцях», «читає по складам», а треба «по складах» [1, с. 152]. По-друге, в процесі спілкування у багатьох практично завжди ослаблений або зовсім відсутній контроль за власною мовою, тобто часто зустрічається тавтологія та неузгодженість між реченнями у змісті промови, наявні незрозумілі закінчення та скорочення. По-третє, студенти легко переключаються з теми на тему під час неофіційного спілкування. За таких обставин найчастіше втрачається сенс розпочатого діалогу. Зазвичай, більшість зазначених недоліків пов'язані з темами навчання в закладі, особливостями обраної професії або спеціалізації.

Стосовно мовної поведінки студентської молоді, то кожен прагне зробити свою вимову як найуспішнішою. До основних якостей успішності вони відносять: яскравість, барвистість, ефектність. Щоб досягти таких встановлених рамок, студенти активно користуються прийомами мовної гри. Така мовна гра вважається найважливішим засобом для формування несподіваного і трохи комічного мовлення в спілкуванні. Для кінцевого формування успішного образу суб'єкта, буде доцільним використовувати під час розмови доречну термінологію, в якій він добре обізнаний. Використовуючи у діалозі такий нестандартний спосіб, у співрозмовників створюється позитивний настрій, що є основою успішної комунікації та оптимізує погляд на навколишній світ. Безпосередньо будь-яка подібна гра та її тип буде залежати від ситуації, в якій перебуватиме студент. Проте в загальних рисах такий крок сприятиме підвищенню авторитету в досить широкому колі осіб.

Отже, кожна молода людина обов'язково має слідувати за тим як вона спілкується з іншими. Усе, що притаманне людині на певному віці

життя, в тому числі мовленнєвий етикет та культура мовлення, набувається з проходженням часу, а не надається від народження.

Такий прошарок українського суспільства як студентство має володіти правилами етикету і відповідно не вживати у своїй лексичі лайливі слова та вирази. У будь-якій ситуації повинні дбати про якість свого мовлення, а за для цього відповідно звертатися до художньої або ж наукової літератури. Адже спілкування може стати суттєвим фактором впливу на успіх в суспільстві та при професійному кар'єрному рості, тоді як неправильне його формулювання є причиною виникнення конфліктів та спричиняє поступову деградацію суспільства.

Список використаних джерел:

1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити: [посіб.]; за заг. ред. О. Сербенської. – Львів: Світ, 1994. – 152 с.
2. Бабич Н. Основи культури мовлення / Н. Бабич. – Львів: Світ, 1990. – 232-234 с.
3. Богдан С.К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність / С.К. Богдан – Київ: 1998. – 8 с.
4. Бондаренко Т.Г. Критерії виявлення мовних помилок під час редагування журналістських матеріалів // Наукові записки Ін-ту журналістики. – К., 2002. – Т. 8. – С. 112-117.
5. Гольдін В.Є. Етикет и речь / В.Є. Гольдін.–Москва: 2009. – 52 с.
6. Караванський С. Секрети української мови / Святослав Караванський. – [2-ге вид., розшир.]. – Львів: БАК, 2009. – 344 с.
7. Кошова Л. Особливості інтерактивної моделі навчання / Л. Кошова // Нові горизонти та перспективи філологічної науки та педпрактики: [Тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф.]. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетровського ун-ту, 2004. – С. 52-54.
8. Курочкіна І. Етика для дітей та дорослих / І. Курочкіна. – Москва. – 2001. – 10 с.
9. Павловский А. Грамматика малороссийского наречия / А. Павловский. – СПб., 1818. – 116 с.
10. Пащенко В. Українська – не жаргон / В. Пащенко // Урядовий кур'єр. – 2005. – 15 квітня. – № 70.
11. Пономарів О. Культура слова: Мовностилістичні поради: [навч. посіб.] / О. Пономарів. – К.: Либідь, 2001. – 240 с.